

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 415/2022-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Andreou Vladárovou, Veľká okružná 17, Žilina, proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 11 Co 277/2018-299 z 18. decembra 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 241/2020 z 30. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 241/2020 z 30. novembra 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 241/2020 z 30. novembra 2021 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 17. marca 2022 sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa l. 1 Dodatokeho protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajskeho súdu v Žiline (ďalej len „krajseky súd“) . k. 11 Co 277/2018-299 z 18. decembra 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajskeho súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) . k. 2 Cdo 241/2020 z 30. novembra 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

1.1. Uznesením . k. I. ÚS 415/2022-16 zo 17. augusta 2022 ústavný súd prijal podľa  56 ods. 5 zákona . 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťaznosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z ústavnej sťaznosťi a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťazovateľka sa podanou žalobou domáhala od [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“) vratania daru podľa  630 Občianskeho zákonníka, a tým urcenia, že je podielovou spoluvlastníčkou v žalobe bližšie špecifikovaných nehnuteľnosťi.

3. Okresný súd Žilina (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom . k. 6 C 106/2015-225 zo 6. februára 2018 (ďalej len „rozsudok okresneho súdu“) žalobu sťazovateľky zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania. Na základe vykonaneho dokazovania dospel k záveru, že správanie žalovaného (obdarovaného) voči sťazovateľke nenaplnilo znaky správania hrubo porušujúceho dobre mravy, keďže sťazovateľkou opísane správanie bolo v znacej miere spôsobené krízou v manželskom vzťahu žalovaného a jeho manželky [REDACTED] a tiež určitou ingerenciou sťazovateľky ako jeho svokry. Ani skutočnosť, že žalovaný nadviazal mimomanželsku známosť s inou ženou, nepovažoval konajúci súd za kvalifikované porušenie moralnych pravidiel, pretože žalovaný tento pomer udržiaval mimo spoločnej domácnosti, z ktorej sa odstahoval.

4. O odvolaní sťazovateľky rozhodol krajseky súd napadnutým rozsudkom, ktorým potvrdil rozsudok okresneho súdu ako vecne správny podľa  387 ods. 1 a 2 Civilneho sporoveho poriadku (ďalej len „CSP“), pričom sa v plnom rozsahu stotožnil s jeho skutkovými a právnymi závermi. Prisvedil názoru okresneho súdu, že samotná sťazovateľka istým spôsobom (intenzitou) zasahovala do manželských vzťahov svojej dcéry a žalovaného, o vyvolalo jeho reakciu. Len samotné nadviazanie a udržiavanie mimomanželskej známosti nepovažoval ani krajseky súd bez vsetkeho za hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle  630 Občianskeho zákonníka.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala sťazovateľka dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením ako neprípustné odmietol podľa  447 písm. c) CSP a žalovanému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5.1. Konštatoval, že sťazovateľka síce v dovolaní poukázala aj na  421 ods. 1 CSP, avšak nevymedzila prípustnosť dovolania konkrétnym  421 ods. 1 písm. a), b) alebo c) CSP. Posudzujúc obsah dovolania, najvyšší súd napokon vyvodil, že dovolacie námietky sťazovateľky smerujú k porušenú práva na spravodlivý súdny proces podľa  420 písm. f) CSP. Keďže podľa názoru najvyššieho súdu sťazovateľka namietala predovšetkým nedostatky v procese hodnotenia dôkazov, o však v zmysle judikatúry najvyššieho súdu nepredstavuje dôvod zakladajuci prípustnosť dovolania, odmietol ho ako procesne neprípustné podľa  447 písm. c) CSP.

II. Argumentácia sťažovateľky

6. Proti napadnutým rozhodnutiam krajského súdu a najvyššieho súdu podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť.

6.1. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka namieta jeho nedostatočné odôvodnenie. Tvrdí, že krajský súd nesprávne posúdil správanie žalovaného ako nevykazujúce znaky a intenzitu správania hrubo porušujúceho dobré mravy v zmysle § 630 Občianskeho zákonníka. Podľa jej názoru krajský súd nereflektoval ani na judikatúru najvyšších súdnych autorít, na ktorú poukazovala v odvolaní, preto je jeho rozhodnutie „*nepresvedčivé, arbitrárne, svojvoľné*“.

6.2. Najvyššiemu súdu v podstatnom vytýka, že relevantným spôsobom nereagoval na jej argumenty predstreté v podanom dovolaní. Napriek tomu, že v dovolaní explicitne namietala aj nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 CSP, najvyšší súd vyvodil dôvod prípustnosti len podľa § 420 písm. f) CSP. Sťažovateľka pritom konkrétne uviedla, v čom podľa jej názoru spočíva nesprávne vyriešenie právnej otázky odvolacím súdom a ktoré jeho právne závery (ako aj závery okresného súdu) považovala za nesprávne, a poukázala aj na konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa krajský súd odchyľil. Napadnuté uznesenie, ktorým najvyšší súd odmietol jej dovolanie ako neprípustné tvrdiac, že sťažovateľka namietala len nedostatky v procese hodnotenia dôkazov, je preto „*arbitrárne a nepreskúmateľné*“, a tým zasahujúce do jej práva na spravodlivé súdne konanie. Zároveň najvyšší súd žiadnym spôsobom neodôvodnil ani výrok o náhrade trov dovolacieho konania, pričom podľa jej názoru prichádzala do úvahy s ohľadom na jej nepriaznivú finančnú situáciu aplikácia § 257 CSP.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie krajského súdu

7. Vo vyjadrení z 13. septembra 2022 krajský súd uviedol, že ústavnú sťažnosť považuje za nedôvodnú, pretože odôvodnenie napadnutého rozsudku je dostatočné a súladné s právom sťažovateľky na spravodlivý súdny proces.

III.2. Vyjadrenie najvyššieho súdu

8. Najvyšší súd vo vyjadrení k dôvodom ústavnej sťažnosti č. k. KP 3/2022-333, Cpj 178/2022 z 20. septembra 2022 ponechal rozhodnutie o ústavnej sťažnosti na úvahe ústavného súdu. Pripojil k nemu vyjadrenie predsedníčky senátu [REDAKOVANÉ], ktorá bez bližšej argumentácie navrhla ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

III.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby

9. Oznámením z 5. septembra 2022 ústavný súd upovedomil žalovaného ako zúčastnenú osobu o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľky (§ 126 zákona o ústavnom súde) a umožnil mu vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia upovedomenia.

9.1. Žalovaný sa v stanovenej lehote ani do rozhodnutia ústavného súdu k ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyjadril.

III.4. Replika sťažovateľky

10. V replike doručenej ústavnému súdu 26. októbra 2022 sťažovateľka konštatuje, že vyjadrenie krajského súdu je vágne a nereflektujúce na jej konkrétne námietky, preto zotrváva na svojom názore, že odôvodnenie napadnutého rozsudku neposkytuje odpovede na jej rozhodujúce odvolacie námietky. Rovnako ani vyjadrenie najvyššieho súdu zhrnuté do jednej vety nemožno podľa nej považovať za presvedčivé, keďže najvyšší súd žiadnym spôsobom nereagoval na jej tvrdenia o nezákonnosti napadnutého uznesenia porušujúceho jej základné práva.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu

11. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05, I. ÚS 115/2020). Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces a tvorí jeho esenciálny prvok [III. ÚS 875/2016 a rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 a 36].

12. Pri posúdení toho, či rozhodovanie vnútroštátnych súdov je zaťažené prílišným či nadmerným formalizmom, je nevyhnutné prihliadať na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, pričom k porušeniu práva na prístup k súdu dôjde v prípade, že stanovené pravidlo prestane slúžiť cieľu právnej istoty a riadnemu výkonu spravodlivosti a stane sa z neho bariéra znemožňujúca strane sporu prejednať jej spor meritórne pred príslušným súdom (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kart proti Turecku, sťažnosť č. 8917/05, rozsudok Veľkej komory z 3. 12. 2009, bod 79 *in fine*).

13. Právo na prístup k súdu však nemá absolútny charakter a môže podliehať obmedzeniam zo strany štátu (III. ÚS 275/2018). Takéto obmedzenia predstavujú aj § 420 a § 421 CSP, ktoré stanovujú, kedy je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok. Zároveň je povinnosťou dovolateľa formulovať dovolanie spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP (m. m. IV. ÚS 15/2021).

14. Ústavný súd stabilne judikuje, že plne rešpektuje rozhodovací priestor najvyššieho súdu vrátane jeho kompetencie ústavne konformným spôsobom vymedziť si prípustnosť a spôsob rozhodovania

o dovolaní (II. ÚS 398/08, I. ÚS 18/2020), no len pokiaľ neprekročí ústavné štandardy (I. ÚS 17/01) Konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch nie je vyňaté z rámca ústavnoprávnych princípov, preto ústavný súd musí dbať na to, aby boli dodržané záruky spravodlivého procesu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby interpretácia prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov nebola svojvoľná ani formalistická a aby bola čo najústálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

15. V súlade s uvedenými východiskami preto ústavný súd skúmal, či právne závery, ktorými najvyšší súd odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľky, boli výsledkom ústavne udržateľnej aplikácie noriem procesného práva v súlade s označenými článkami ústavy a dohovoru.

16. Ťažiskom sťažostnej argumentácie je tvrdenie sťažovateľky, že napriek výslovnej námietke nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 CSP najvyšší súd nesprávne z obsahu jej dovolania vyvodil, že dovolacie námietky smerovali k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces. Dovolanie tak nesprávne posudzoval len z hľadiska dôvodu prípustnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

17. Ústavný súd sa detailne oboznámil s obsahom predloženého dovolania a dospel k záveru, že sťažovateľka rozhodne nepredniesla dovolaciu argumentáciu, ktorá by atakovala výlučne skutkovú stránku konania ani netvrdila, že v konaní je potrebné vykonať ďalšie dôkazy. Predmetom dovolania totiž bola (okrem iného) namietaná nesprávnosť právneho záveru konajúcich súdov, že správanie sa žalovaného voči nej ako darkyni a jej blízkym osobám nedosahuje intenzitu správania v hrubom rozpore s dobrými mravmi a neodôvodňuje preto aplikáciu § 630 Občianskeho zákonníka. Obsah dovolania teda tvorila zjavná kritika právneho posúdenia (či právneho vyhodnotenia) ustáleného skutkového stavu konajúcimi súdmi nižšej inštancie. Sťažovateľka pritom konkrétne uviedla, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci, aké právne posúdenie považuje za správne, pričom označila aj rozpor prijatých právnych záverov s judikatúrou najvyššieho súdu k obdobnej právnej otázke. Ak preto najvyšší súd v bode 12 svojho uznesenia uvádza, že „*dovolatel'ka predovšetkým namieta nedostatky v procese hodnotenia dokazovania*“, ide o deformovanú interpretáciu skutočného obsahu dovolania sťažovateľky. Navyše, najvyšší súd sám rozporuplne v bode 9 uznesenia konštatuje, že podľa sťažovateľky odvolací súd vyvodil zo správnych skutkových záverov nesprávne právne závery, pokiaľ ide o posúdenie správania žalovaného ako predpokladu na vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka. Ústavný súd tak zastáva názor, že najvyšší súd pochybil, keď uvedené dovolacie námietky týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia veci nevyhodnotil ako dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania aj podľa § 421 ods. 1 CSP a obmedzil sa len na posúdenie dovolania z hľadiska § 420 písm. f) CSP. V kontexte uvedeného potom úplne zmätočne vyznieva aj výhrada najvyššieho súdu, že sťažovateľka v dovolaní nešpecifikovala, ktorý z alternatívnych dôvodov prípustnosti dovolania podaného pre právne posúdenie veci uplatňuje. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že takáto požiadavka je v zmysle judikatúry ústavného súdu ústavne neudržateľná (pozri napr. I. ÚS 51/2020).

18. Ústavný súd súčasne nemohol prehliadnuť, že najvyšší súd pri posudzovaní existencie väd zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP v rozsahu jednej vety uviedol, že sťažovateľka namietala nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu, avšak uvedené ponechal len v rovine

konštatovania bez poskytnutia akéhokoľvek záveru v tomto smere (bod 11 napadnutého uznesenia). Aj tento nedostatok výrazne uberá na celkovej presvedčivosti napadnutého uznesenia.

19. Sumarizujúc, uvedené ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd odmietnutím dovolania sťažovateľky v dôsledku nesprávnej interpretácie jeho skutočného obsahu zamedzil sťažovateľke prístup k dovolaciemu súdu, v dôsledku čoho zasiahol do jej základného práva na súdnu ochranu.

20. Keďže napadnuté uznesenie nespĺňa atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia, ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

21. V súvislosti s návrhom sťažovateľky došiel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Po vrátení veci je najvyšší súd povinný opätovne rozhodnúť o dovolaní sťažovateľky, pričom je viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze. Východiskom pri opätovnom prejednaní dovolania bude pre najvyšší súd právna (nie skutková) povaha kritiky, ktorú sťažovateľka v dovolaní predostrela. Pre úplnosť ústavný súd pripomína, že jeho kasačné rozhodnutie neprejudikuje, ako by sa malo vo veci samej rozhodnúť, a teda sa nevyjadruje ani o prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

22. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ústavný súd sa riadil princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. US 303/04, IV. ÚS 64/2010). V súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) vychádzal z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a jeho zrušením sa otvára priestor na to, aby sa najvyšší súd po vrátení veci v ďalšom konaní sám vysporiadal s ochranou uvedeného práva hmotnoprávneho charakteru. V tejto časti preto ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovelo. Rovnaký záver bolo potrebné prijať aj vo vzťahu k tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie čl. 20 ods. 4 ústavy upravujúceho ústavné podmienky vyvlastnenia alebo núteného obmedzenia vlastníckeho práva. Namietané porušenie daného článku ústavy sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nielenže neodôvodnila, v rámci svojej argumentácie ho ani nespomenula, pričom s ohľadom na jeho obsah ústavný súd ani nevzhliadol žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a porušením predmetného článku ústavy (bod 4 výroku nálezu).

IV.2. K napadnutému rozsudku krajského súdu

23. Zohľadňujúc svoje subsidiárne postavenie, ústavný súd vychádza z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základných práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu a vrátením mu veci na ďalšie konanie sa sťažovateľka bude môcť domôcť ochrany svojich základných práv a slobôd v dovolacom konaní. Keďže rozsudok krajského súdu bude opätovne predmetom dovolacieho konania po zrušení rozhodnutia najvyššieho súdu týmto nálezom, ústavný súd nevyhovelo ani tejto časti ústavnej sťažnosti (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.
Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania celkom v sume 410,26 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

25. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľka má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) á 193,50 eur, čo spolu s režijným paušálom 2-krát á 11,63 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 410,26 eur.

26. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2022

Miloš Mad'ar
predseda senátu